

Inhoud:

- De Vink - Vroegere uitspanning aan het Gein
- Abcoude. De Klapbrug? - Nooit van gehoord
- Ambtenaren zijn niet corrupt maar willen wel een graantje meepikken
- De naam van mijn straat - De Molenweg
- Het kunstwerk van ... Vlucht van Hein Kocken

De Angstelkroniek is een uitgave van de Historische Kring Abcoude - Baambrugge en verschijnt tweemaal per jaar.

Contributie:

lidmaatschap € 15,- per jaar
Losse nummers: € 5,-
NL79RABO 0300 5529 39
ISSN: 1569-6146
ANBINr 8165 89 550

Redactie:

H. Hoogenhout
Toertocht 15
1396 LG Baambrugge
harhoog@hetnet.nl
tel. 0294 - 29 19 75

Redaktiesecretariaat en eindredactie

W.W. Timmer
Achter de Kerken 40
1391 LP Abcoude
tel. 0294 - 28 4446
Wtimmer1@cs.com

Website: <http://historischekringabcoude-baambrugge.nl/>

Van de redactie

Ruim 130 jaar geleden begon het dorp Abcoude te groeien. De Voordijk en de Laan van Binnenrust kregen meer bebouwing. Datzelfde gebeurde met de Molenweg. U leest er hierover in het artikel De naam van mijn straat. De Molenweg. Staan we weer aan de vooravond van flinke uitbreidingen? De economische tijden zijn nog onzeker, maar er staan bouwactiviteiten in de steigers. Te beginnen met het terrein van het voormalig Tuincentrum aan de Amsterdamsestraatweg. Iets verderop aan de Abcoudermeer worden de plannen voor de bouw van een appartementencomplex ook concreter. En last but not least: de Winkelbuurt bij de snelweg. De voorbereidingen zijn in zoverre gevorderd dat Burgemeester en Wethouders aan de aan te leggen straten namen hebben gegeven. Vanuit historisch oogpunt gezien zijn curieuze namen gebruikt. Wij hebben in een vroeg stadium tegen een aantal namen bezwaar aangekend. Helaas heeft men daar niet naar geluisterd. Een voorbeeld is de straat De Hilt. De betekenis hiervan wordt als volgt geduid: *dit is het handvat van een schoffel, een bepaald type zolder op een boerderij en associeert op positieve wijze met een agrarische omgeving*. Mooi dat we nu weten hoe het bovengedeelte van een schoffel heet. Jammer dat de naamgevers niet weten dat we in onze omgeving de naam tilling gebruikt hebben voor een zoldertje achter boven de stal. Dit was de ruimte waar de inwonende boerenknechts verbleven. Het schijnt dat men op de Veluwe Hilt associeert met een agrarische omgeving.

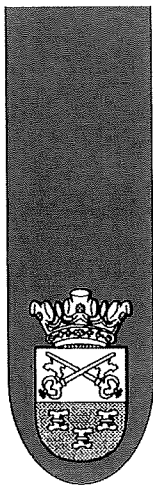
De Vink

De Klapbrug.

In dit nummer:

appoumabab - sblood!

Ook de plannen voor een Wellnesscentrum op het Fort roepen vragen op. Het Leisurecentrum bij het station is nooit gerealiseerd, dus nu maar een Wellnesscentrum proberen.

Als deze plannen doorgaan zou het wel eens zo kunnen zijn dat er belangrijke veranderingen op en rond het Fort gaan plaatsvinden.

Het kazernegedeelte zal dan heringericht worden. Dat kan belangrijke consequenties hebben vanwege het verdwijnen van het depot van de Historische Kring.

Laten we hopen dat deze donkere wolken overdrijven en de rust blijft gehandhaafd.

Bij het afsluiten van dit redactioneel stuk werden wij geïnformeerd over het overlijden van dhr. Krien Goes. Quirinus Adrianus Antonius Goes overleed op 11 oktober jl. in Maria-Oord te Vinkeveen op 93-jarige leeftijd. Hij was een van onze oudste leden en lid van het eerste uur. Tot op hoge leeftijd vanwege zijn helder verstand en goed geheugen een vraagbaak over het verleden van onze dorpen. Hij was nog een van de weinigen die de Tweede Wereldoorlog als bewust ooggetuige heeft meegemaakt. Krien was zeer betrokken bij de RK Gemeente, de RK kerk, de RK scholen en de gemeentepolitiek. Vanaf 1978 zat hij ruim twaalf jaar in de gemeenteraad. Eerst voor de KVP later het CDA. In 1985 was hij een van de auteurs van het boek: *Abcoude en Baambrugge 900 jaar*. Wij zullen deze karakteristieke dorpsbewoner en lid van onze Kring missen.

Ten slotte nog een paar correcties en aanvullingen op onze vorige *Angstelkroniek 41*

- Op de foto van de familie Van Nes op pagina 560 is Tinus (1928) verwisseld met Truus. Dus geen genderdeformatie.
- De afbeelding op pag. 570 is niet de Boerenleenbank maar de Raifeissenbank!
- Dhr. Bart de Vries verduidelijkte de teruggang van de melkproductie in 1983 op pagina 569 als volgt: Die daling hangt samen met het verloop van de melkveestapel. *Deze is louter en alleen het gevolg van de door de EEG ingevoerde melkquotering en superheffing om de toen aanwezige boterberg te beteugelen.*
Het rekensommetje in de linkerkolom is niet geheel juist. Het gaat niet om 30.000 bedrijven maar om ca 20.000. De uitkomst van het rekensommetje wordt dan ca. 11 miljard kilogram!
- Ton Pepping attendeerde ons op zijn grootvader Th.J. Pepping (1891-1981), gemeentesecretaris van Abcoude Proostdij en later van Abcoude. Deze was daarnaast kassier van de Boerenleenbank die in zijn woonhuis Blomswaard 1 kantoor hield.

In het volgende nummer van de Angstelkroniek hopen wij nader terug te kunnen komen op het Recht van de Dertiende Penning dat per 1 januari 2015 wordt opgeheven.

Artist impression begin 20^e eeuw

hetzelfde doen, maar dan met een plezierboot! Uit de huwelijkse voorwaarden bij zijn derde huwelijk in 1892 met Christina Hendrica Herberts blijkt dat Cornelis Vink het pand met omliggende grond inbracht. Het bestond uit een huis, schuur, doorrijstal, tent, tuin en erf met de dijk voorzover de tuin strekte. Ook het recht op de Velterslaan (tolheffing!) met de daarbij behorende woning, de hele inventaris van het huis, het koffiehuis en een aantal koeien hoorden erbij.

Na de dood van Cornelis Vink in 1895 hertrouwde Christina Hendrica Herberts in 1899 met Dirk van Doorn.

Dat Dirk van Doorn ertegenaan ging om het café te promoten en nieuw leven in te blazen blijkt wel uit het volgende krantenbericht: *In januari 1904 werd er door de uitbater, de heer Dirk van Doorn, bij vriezend weer, bij Vink op het Gein een Ringrijderij op het ijs voor Paren georganiseerd. Hiervoor waren fraaie prijzen en een premie beschikbaar.* Dit is de eerste keer dat we de naam Vink, niet De Vink, gebruikt zien worden. In 1916 gebruikt men wel de naam De Vink.

De Wilhelminabrug

In 1908 werd de Wilhelminabrug op burgerinitiatief in opdracht van Abcoudes Belang aangelegd. Inwoners van Abcoude en dagjesmensen konden vanaf toen een verkort rondje lopen door het Gein. Het keerpunt in de route lag pal

naast De Vink, die hier natuurlijk zijn revenuen van had.

In 1916 werd er een mooie ansichtkaart van De Vink uitgegeven. Op de achterzijde stond: *Hotel Pension De Vink, café, restaurant. Schoon gelegen in het Gein op 20 minuten afstands van het station Abcoude. Grote tuin. Prachtig gelegenheid voor pension, buitenpar-*

tijen. Mooie waterpartijen voor roeien en vissen. Boten te huur- stalling. Aanbevolen D. van Doorn. De afstand Amsterdam-Abcoude per trein 13 minuten.

In maart 1917 overleed Christina Herberts. Een jaar later werd De Vink in café Het Loosje in Weesp geveild. Op het veilingbiljet lezen we: *Het van ouds bekende Café De Vink (huis-doorrijstal-paardestal-tuinkoepel-erf-thee- en speeltuin), een perceel Moestuyn en Water, het recht van de Hollandse kade genaamd de Velterslaan (met tolgaarderswoning die was verhuurd voor f 2,50 per week).*

De periode Dunselman

Na de veiling werd het pand met omliggende percelen in 1920 door A. Th. Dunselman gekocht, een banketbakker uit Haarlem. Hij leende hiertoe f 14.000,- van Magdalena Wilhelmina Geertruida Hoog uit Bussum, weduwe van Petrus Scheltema Beduin. In de periode van 1920 tot 1930 restaureerde Dunselman het complex. Hij had zelfs een kelder, genaamd Heek, in dienst. Uit de verhalen blijkt dat hij tijdelijk een aapje als huisdier had. Dat was soms hilarisch, maar niet alle gasten waren gediend van de fratsen die het speelse diertje bij hen uithaalde. Tijdens het Interbellum, de periode tussen twee wereldoorlogen, trokken veel Amsterdammers in het weekend naar Abcoude en Vinkeveen. Uitspanning Het Meerhuis aan de Abcoudermeer trok dan vaak heel veel dagjesmensen.

Vink bij Abcoude.

Terras aan het water met de bediening. Jaren '30

De Vink met doorrijstal en Wilhelminabrug 1926

De goeude burgerij uit de hoofdstad kwam met auto's (!) die soms in een lange rij achter elkaar geparkeerd stonden langs het water van de Angstel.

Hoewel De Vink wel aanloop had van fietsers, rijtuigen en bootjes was het geen vetpot. Dunselman had het niet makkelijk om voldoende klanten te ontvangen. Hij dacht: *als ze niet naar me toe komen ga ik ze wel halen!*

Hij kocht een plezierboot en organiseerde een dagelijkse motorbootdienst van 1 mei tot 15 september. Op vaste tijden haalde hij mensen van het station Abcoude en Weesp op om ze door het mooie Gein naar De Vink en weer terug te varen. Hij bood ook aan: *Zaterdagsmiddags en iederen avond (behalve za. en zo. avond) gelegenheid tot DANSEN onder*

behoorlijke leiding.

Dit bleek geen succes. Hij was nogal afhankelijk van het weer, vooral op zondag. Als hij weer eens een slechte zondag had gehad vergeleek hij de omzet met een dode koe (als een boer een dode koe had, was dit voor hem een behoorlijke schadepost). De inkomsten van de tol aan de Velterslaan werden tot 1933 door zijn personeel geïnd. Toen werd de tolheffing overgedragen aan Jacobus Links.

Kunstenaars in De Vink

Werd het Gein voor 1850 al door verschillende beeldende kunstenaars als aantrekkelijk gebied om te schilderen bezocht, pas na 1900 werd De Vink verschillende keren door de kunstenaars als plaats om te werken en zich te verpozen genoemd. Zij attendeerden elkaar op de schilderachtige plekjes aan het Gein. Dat gebeurde vaak op de sociëteit van de kunstenaarsvereniging Arti en Amicitiae aan het Rokin in Amsterdam. Schilders als Simon Maris, Maurits van

der Valk, Gerrit Haverkamp, Harry van Zomeren, Jan Sluijters, Arnold Gorter, Piet Mondriaan en Albert Hulshoff Pol zullen hier zeker wel gezellige uurtjes hebben doorgebracht. Piet Mondriaan schreef in 1925 vanuit Parijs naar Simon Maris: *Ja, 't was een leuke tijd daar in het Gein. Maar nu is 't ook leuk, maar anders.* Kunstenaars uit recente tijden zoals Jan Vluggen en Ton en Jan van Kempen hebben hun inspiratie eveneens langs het Gein gevonden.

Fotograaf Jacob Olie maakte een aantal foto's in het Gein. Schrijver Nescio (pseudoniem van J.H.F.Grönloh) schreef in zijn boek *Boven het dal* het verhaal "Insula Dei" waarin hij over een herinnering schreef die de sfeer oproep van een dag in mei bij De Vink in het Gein als

BEZOENT
CAFÉ-RESTAURANT
DE VINK
IN HET
SCHOOONE GEIN.

Vertrek der corresponderende treinen :

Amst. W. P. naar Abcoude	9.40	12.25	2.36	4.40
Amst. C.-St. naar Weesp	10.43	12.14	1.33	5.25
			6	9.22
Weesp naar Amsterdam	1.13	3.11	6.33	10.30
Abcoude naar Amsterdam	9.49	1.22	4.07	5.26
			5.26	9.04

— Niet op Zon- en Feestdagen.
 = Niet op Zaterdag en Zon- en Feestdagen.
 = Alleen op Zon- en Feestdagen.

PLEIZIERVAART

Dagelijksche Motordienst

op
„DE VINK”
 aan het Gein van
Weesp en Abcoude
 gedurende zomerseizoen
 van 1 Mei tot 15 September

DIENSTREGELING

Foldertje met op de achterzijde de afvaarten en de teksten:

- Gelegenheid tot dansen onder behoorlijke leiding
 - In kennelijken staat van dronkenschap verkeerenden mogen niet mede vervoerd worden.
 - Luidruchtigheid of muziek in welken vorm dan ook, is niet geoorloofd.
- Jaren '30

beeld van de heerlijke tijd van vroeger, toen zij nog jonge jongens waren zonder veel verplichtingen. Uit de natuurdagboeken van Nes-cio bleek dat hij jaren bij De Vink kwam om op het terras aan de waterkant van een kop koffie (in de verlaten tuin) en de omgeving te genieten. Ook natuurschrijver Jac.P. Thijsse haalde De Vink aan in een van zijn boeken.

In de tijd dat er niet alleen met de boot gasten werden aangevoerd wisten ook bezoekers met paard en rijtuig de uitspanning te vinden. Het kwam nog weleens voor dat er te weinig parkeerruimte voorhanden was. De 'laatkomers' konden dan parkeren bij de boerderij Landvermaak aan de overzijde.

In 1936 had Dunselman zijn strijd gestreden. Hij was failliet en de gehele inboedel werd op straat gezet. En of dit nog niet erg genoeg was, kwam daar ook nog een zware onweersbui overheen. De inboedel werd in de stal van boerderij Landvermaak opgeslagen en geleidelijk aan verkocht. Beroid verdween Dunselman van het toneel. Hij woonde tot aan zijn dood in een armoedig huisje in Haarlem. Het hele complex kwam toen voor f 10.000,- in handen van de schuldeisers, de familie Scheltema Beduin.

Daarna kwam De Vink opeenvolgend in handen van de pachters: A.J.Kingma, J. Been. De uitbater Jan Been was een wat vreemde man van

wie de omwonenden beweerden dat hij aan spiritisme deed. Het leek soms in De Vink te 'spokeken'. Toch hadden ze allen voldoende klandizie. Pachters die de uitspanning daarna runden waren J.C. Otterspoor en de familie Van Tol. Janus van Tol runde De Vink enkele jaren niet bijzonder succesvol en vertrok daarna naar Abcoude.

Ze werden opgevolgd door de familie Götte. Vader, moeder met een zoon en dochter. Ze hadden daarvoor een zwembad in Bilthoven gehad dat ze met succes hadden geëxploiteerd.

Zij bliezen nieuw leven in De Vink. Er kwam een 'Russisch' biljart te staan en zelfs een gokkast! Een Russisch biljart is een wat klassieke vorm van biljarten. Er zitten acht gaten in het biljart en daar moeten de ballen in worden gespeeld (net als golf). Soms worden er 'obstacles' op het biljart gezet, in de vorm van kleine kegels die niet omver mogen worden gestoten. Er werd een serre om te dansen aan het huis gebouwd. Er kwamen een dansvloer, een muziekpodium, kleurrijke verlichting en zitjes. Het was een moderne aanpassing in een schone omgeving: "Een sprookje van 't Gein" werd het genoemd. Bij de feestelijke opening waren er talrijke bloemstukken en o.a. burgemeester Mul van Weesperkarspel gaf acte de présence op het aansluitende bal. Hierna werd iedere twee weken een dansavond georganiseerd met 'live' muziek uit Abcoude. Ook werd

Het pleziervaartuig dat de gasten haalde en bracht. Foto RHC, Weesp

er ooit een feest en diner voor KLM-personeel gegeven. Men deed er alles aan om De Vink te laten floreren, maar dit lukte maar moeizaam. Na vele teleurstellende exploitaties werd De Vink verlaten...

Het verval en van uitspanning tot woonhuis

In 1958 was De Vink leeg en verwaarloosd en in een slechte staat. Jacques Gans, jarenlang vaste columnist bij *De Telegraaf* sprak in 1960 zijn treurnis over De Vink uit: *Al jaren staat die heerlijkheid leeg. Wat vervallen en verlaten. De ramen van de uitspanning aan scherpen, het geheel met prikkeldraad afgerasterd staat "De Vink" daar.*

Hij citeerde dichter Jan Nijland: *Waarom heeft niemand ooit dit goed gekocht? Want alles heeft men hier bij de hand wat een mens gelukkig kan maken. De rust, het uitzicht over de weilanden, het prachtig watertje Het Gein, de vissen en het vee. Men zou er een wijnhuis in kunnen beginnen met een goede Franse keuken of een speeltuin voor kinderen. Men zou er zich met zijn boeken kunnen nestelen en in de houten uitspanning een handpers kunnen neerzetten. Voor het drukken van een weekblad in genummerde exemplaren: "De Abcouder Koe-rier" of "Gein en ongijn".*

In juni 1961 brak er brand uit en ging een deel van De Vink in vlammen op. In december 1961 werd in de nog leegstaande gebouwen brand gesticht. Een paar jongens uit Abcoude van 9 en 12 jaar hadden een lange wandeling door het Gein gemaakt en hadden het koud gekregen. Ze klommen door een raam bij het verwaar-

loosde pand naarbin-
nen en stookten daar
een vuurtje op de hou-
ten vloer van de serre
om zich te warmen.
Toen ze weg waren en
het vuurtje niet goed
was uitgemaakt vatten
de gebouwen vlam.
De boeren in de omge-
ving waren als de dood
dat er vonken op hun
hooiberg of boerderij
terecht zouden komen,
wat gelukkig niet
gebeurde. Begin 1962
werd De Vink onge-
woonbaar verklaard.

In 1967 werd het pand gerestaureerd door de eigenaar, Pieter Scheltema Beduin, (met een gedeeltelijke subsidie van Amsterdam; de voor-
malige gemeente Weesperkarspel viel vanaf 1 augustus 1966 onder Amsterdam). In 1970 werd het een Rijksmonument.

Reederis Rozendal en Willemijntje Barbara Kooy werden in 1990 de nieuwe eigenaren van De Vink. In 1992 werd een subsidie verleend voor een restauratie. In 2006 werd er een vergunning verleend voor een dakkapel aan de straatzijde.

In 2008 werd het woonhuis gekocht door Jikkemijn van der Roest en Casper Heijsteeg. Een stukje van de vroegere bestemming is weer aanwezig: ze verhuren een kamer voor "bed en breakfast". Waar zou dit mooier kunnen zijn dan in het "schone Gein".

Louis Fiset

Literatuur/bronvermelding:

- *Het Gein, levensloop van een rivier*
Uitg. Uniepers Abcoude 1998
- *In het voetspoor van Mondriaan en Olie, Wandelen en fietsen langs het Gein*
Uitg. Thoth, Bussum 2005
- *Angstelkroniek* 21, december 2005
- Knipselarchief VAR
- Informatie/documentatie van de heer D. Cornelisz. uit Driemond
- Monumenten-inventarisatie Provincie Utrecht
- *Abcoude, geschiedenis en architectuur*, Zeist 2009

Abcoude. De Klapbrug?

Nooit van gehoord

Veel inwoners van Abcoude kennen de Hulksbrug, de Heinkuitenbrug en sinds de laatste veertig jaar de Derde Brug. Maar de naam van de brug over het Nauwe Gein, midden in het dorp is nauwelijks nog bekend. Reden om in verleden van deze brug te duiken.

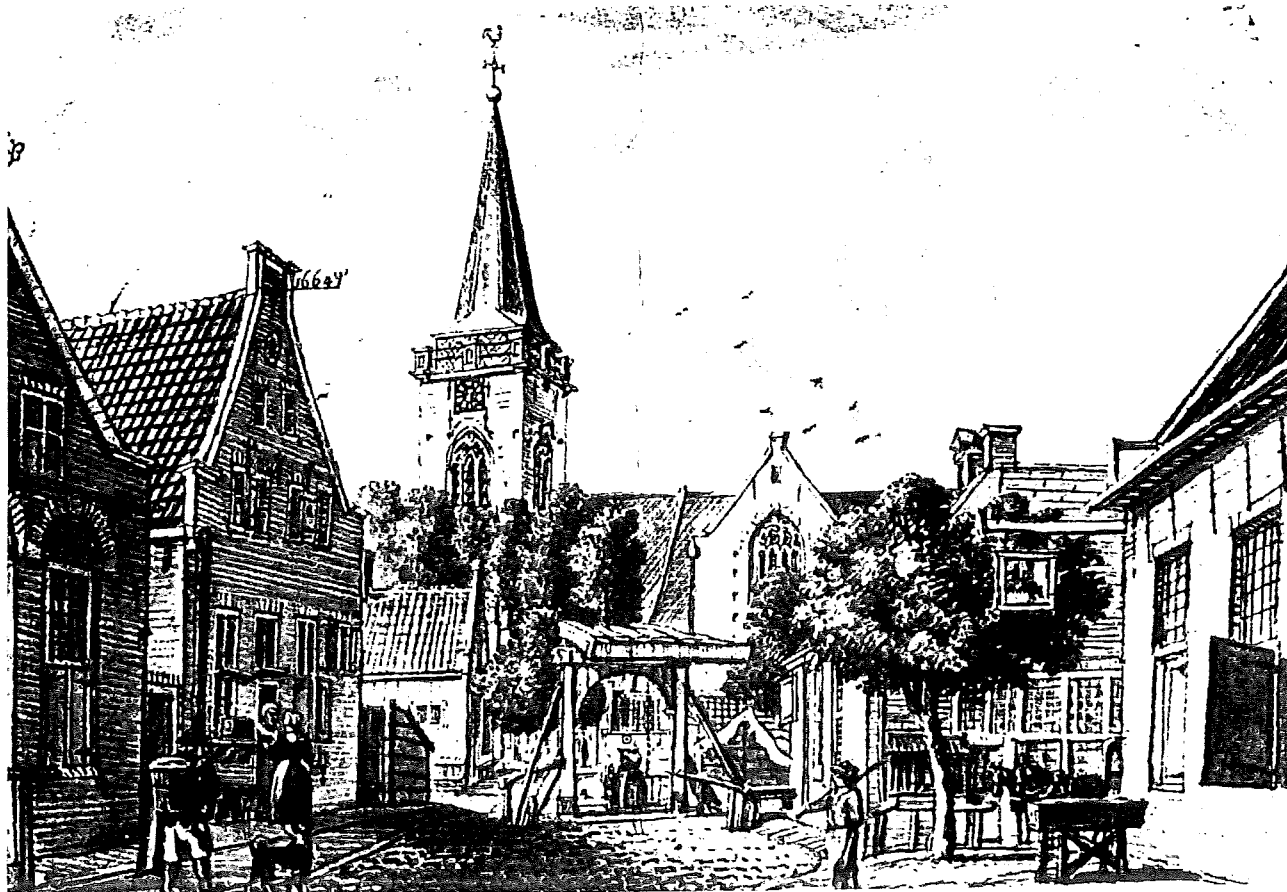
De eerste keer dat schrijver dezes de naam Clapbrugh in zijn database aantreft is een vermelding in 1693. Het is duidelijk dat er eeuwen eerder al een brug gelegen heeft. Deze vormde de verbinding tussen de twee delen van het dorp Abcoude. Er zijn geen oudere afbeeldingen dan eind 18^e eeuw bekend waarop we kunnen zien dat er sprake is van een ophaalbrug. Alhoewel het Nauwe Gein in vroeger eeuwen ook geen drukbevaren route zal zijn geweest was een vaste brug op deze plek geen optie. Het meeste transport van goederen en personen ging over het water. Het had voorrang boven vervoer per as.

Maar eerder genoemde vermelding wijst erop dat er in de 17^e eeuw in ieder geval een ophaalbrug heeft gelegen. De naam Klapbrug kan zowel wijzen op het type brug, maar kan ook verwijzen naar de klap die gehoord wordt bij het neerlaten van het brugdek. Een onomatopoeïe zoezegd. We weten het niet.

De brugwachters

De vaart door het Nauwe Gein is nooit intensief geweest. Dit werd veroorzaakt door het karakter van het Nauwe Gein. De doorvaartbreedte en de geringe diepte legden grote beperkingen op aan de scheepvaart. Gevolg hiervan is geweest dat er nooit een brughuis aanwezig is geweest. Dit maakte het verpachten van de brug altijd een moeizame klus omdat de tol-inkomsten gering waren. Iedere brugwachter had er dan ook andere werkzaamheden bij.

In 1863 wordt het onderhoud van de brug

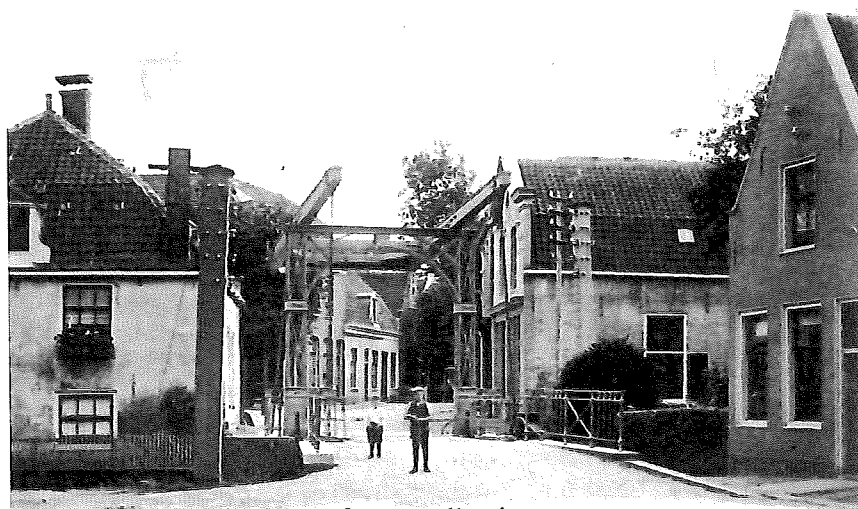

Zicht op de Klapbrug en de kerk. Ets eind 18^e eeuw

De Klapbrug voor de verbreding in het begin van de 20^e eeuw

overgedragen aan Rijkswaterstaat Utrecht. De bediening en de verlichting van de brug blijven ten laste van de gemeente Abcoude Baambrugge. Daarmee zou de Klapbrug een uitzonderlijke positie innemen. Alle andere bruggen waren gemeenteburgen.

Uing. R. v. d. Zijden.

Groet uit Abcoude.

Lichttr. J. M. Schalekamp, Bukslaot.

De Klapbrug vóór 1928. Links het huis van Evert de Koning dat moest wijken

De eerste brugbediener die we tegenkomen is Frans van den Heuvel in 1784, herbergier van de Jonge Prins op de hoek van de huidige Stationsstraat en de Hoogstraat.

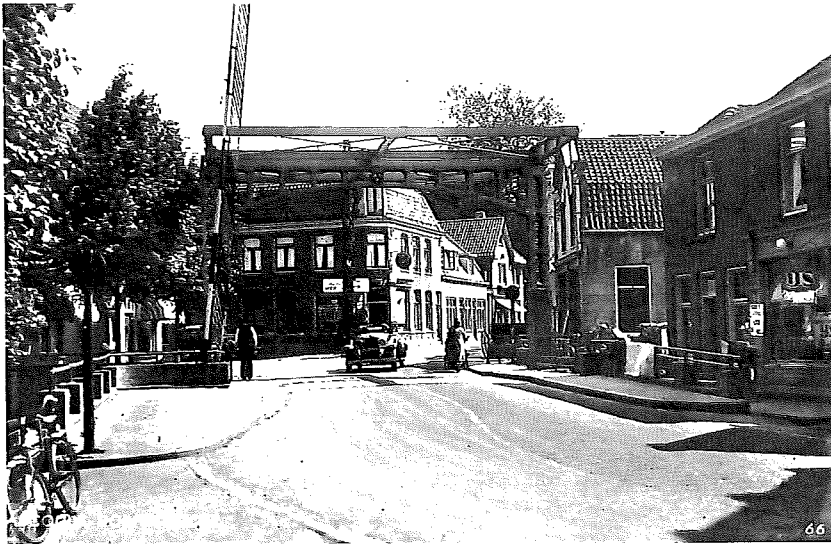
De eerstvolgende brugwachter(es) is Maria Swets, weduwe van Jan Knupker. Zij wordt in april 1871 aangesteld. In 1897, als ze inmiddels 74 jaar is, bedient zij nog altijd de Klapbrug. Zij wordt opgevolgd door Petrus Kuijkhoven die per 1 november 1909 eervol ontslag krijgt. Zijn functie wordt overgenomen door Hermanus van der Zeijden (1862-1938). Deze had een kruidenierswinkelje in de Stationsstraat. Zijn vrouw die de toepasselijke naam Engelina Schipper had, zal ongetwijfeld de brug ook vaak hebben bediend. Toen Hermanus op 76-jarige leeftijd overleed was hij nog steeds in functie!

Zijn overbuurman Wilhelmus Johannes Kleijn, groentehandelaar, neemt zijn taak voor een jaar over en wordt opgevolgd door Gerrit Sluijk, eveneens groentehandelaar in de Stationsstraat.

In 1949 blijkt dat Roelof van Oostveen, de slager, die dan met zijn familie naar Canada emigreert, de brug bediend te hebben. Gerrit Sluijk springt dan in en blijft tot aan zijn overlijden in 1966 de brugman naast zijn groentehandel. In zijn laatste levensjaar blijkt hij vanwege ziekte de brug niet meer te kunnen bedienen. Een gemeentewerkman neemt het dan over. Deze is wel verplicht om in de vaarseizoenen eenmaal per uur poolshoogte te gaan nemen om te kijken of er geen bootjes liggen te wachten!

Niet alleen geklap, maar ook gedonder!

Bruggen hebben altijd een grote aantrekkingskracht gehad op de straatjeugd. Niet alleen vormde deze vaak een hangplek voor jongeren, maar ook nodigde zij uit tot baldadigheden. Hiertoe behoorde het tegen het brugdek oplopen van het dalende brugdek. Dit vergrootte het lawaai van de sluitende brug. Ook het hangen aan de neerhaalkettingen was ongewenst, dus spannend. De brugwachters, nogal eens oudere vrouwen,

De Klapbrug in de jaren '50 met scharnierende spoorbomen. Foto G. Herrebrugh

waren niet altijd in staat om krachtadig op te treden. Deze onregelmatigheden leidden dan weer tot vragen in de gemeenteraad. De burgemeester zegde dan verscherpt politietoezicht toe. Maar na verloop van tijd verslaptte het toezicht weer. Met andere woorden er is niets nieuws onder zon.

Begin oktober 1907 schrijft de brugman van de Klapbrug te Abcoude, P. Kuijkhoven, een briefje naar Burgemeester van Wethouders van Abcoude Baambrugge dat *hij met ingang van 1 november ontslagen wenscht te worden wegens de voortdurende hinder dien hij en nog meer zijn vrouw bij de bediening onder vinden door de hun lastig vallende jeugd.* Vanuit het college wordt geen actie ondernomen. Maar de volgende brugman, Van der Zeijden, heeft het waarschijnlijk niet gemakkelijker gekregen.

Lees maar eens in de notulen van 28 augustus 1912 van de Raadsvergadering van Abcoude Proostdij:

Dhr. Pompe merkt op, dat er op het oogenblik een algemene klacht gaat over de straatjeugd, vooral Zondag voor eene week was het meer dan ergerlijk zooals door den jeugd is opgetreden. Een brandpunt schijnt te zijn, de Klapbrug in het dorp, waar niemand, die voorbij gaat met rust wordt gelaten. De Voorzitter antwoordt, dat het een heel moeilijke zaak is. Ook groote plaatsen, zelfs Amsterdam met duizenden politieagenten onder vinden den overlast der straatjeugd. Spreker

Bruggilaartje met verticaal gemetselde bakstenen. Foto G. Herrebrugh

meent dat verbetering van den toestand in de eerste plaats moet komen van de ouders die de kinderen behooren te wijzen op het onbehoorlijke in hun optreden en hen daarvan zooveel mogelijk moeten terughouden. Dhr Pompe geeft den Voorzitter toe, dat op die wijze iets zou kunnen worden bereikt.

De verbreding van 1929

In de jaren '20 van de vorige eeuw nam het gemotoriseerde verkeer tussen Amsterdam en Utrecht flink toe. Het moest zich door de dorpskernen van de tussenliggende dorpen door wurmen. Zo ook in Abcoude. Daar waren niet alleen de doorgaande wegen smal maar ook de Klapbrug vormde een flessenhals in het tracé. De brug had een doorrijbreedte van 3.30 meter. Dat is zo'n beetje de huidige breedte van één rijbaan. Het verbaast dus niet dat indertijd het passeren van twee auto's, laat staan twee vrachtwagens, op de Klapbrug nogal eens problemen opleverde. Maar niet alleen de breedte, ook het gewicht van de passerende voertuigen was toegenomen. Redenen voor de Ingenieur van de Rijkswaterstaat in Utrecht om het gemeentebestuur van Abcoude Baambrugge voor te stellen de brug te vervangen.

Het verhaal dat de toenemende drukte op de weg vanwege de Olympische spelen in 1929 de reden tot modernisering zou zijn geweest, is niet juist. Het voorstel van Waterstaat komt

2013 De Klapbrug met de lange afsluitboom

pas maart 1928 binnen. De Spelen werden geopend op 28 juni van dat jaar. Zo snel kon men ook in die tijd geen nieuwe brug aanbrengen. Er zouden nog wat hobbels moeten worden genomen.

Men was al tot de conclusie gekomen dat een vaste brug ook nu geen oplossing zou bieden vanwege de scheepvaart in het Nauwe Gein en de bij dit type brug behorende opritten. Waterstaat stelde een ophaalbrug voor met een totale breedte van negen meter waarvan zes meter voor het rijvlak en 2 x 1,50 m. voor de trottoirs. Een mooi voorstel, maar er stond

toen een huis in de weg!
Op de hoek van de Hoogstraat en de Stationsstraat aan de Nauwe Geinzijde stond het eigendom van huisschilder Evert de Koning. Waterstaat wil niet zelf het huis kopen en afbreken. Waterstaat stelt dat de verbreding van de brug hun geen voordeel zou brengen omdat er sprake was van een nieuwe straatweg buiten Abcoude om. Hier wierp de aanleg van de snelweg A2 zijn schaduw al vooruit! Maar indien de gemeente Abcoude Baambrugge het pand zou kopen en laten afbreken zou er een planologische verbetering voor het dorp ontstaan. De toegang tot de Stationsstraat en de doorloop over het Kerkplein zouden aanzienlijk verbeteren.
In de raadsvergaderingen van 1928 kwam deze voorgestelde aankoop meermalen aan de orde.

Enkele raadsleden waren niet overtuigd dat de verkeersveiligheid door een bredere brug zou verbeteren. De stoepen op de brug waren voor de veiligheid van de voetgangers een verbetering. Maar de gevaarlijke situatie bij de bocht van de Wakende Haan zou vanwege de hogere snelheid van de auto's op dat punt wel eens problematisch kunnen worden. De raad was bereid twee- à drieduizend gulden aan de koop bij te dragen mits de raad van Abcoude Proostdij eenzelfde bedrag zou fourneren.

Uiteindelijk zou het Rijk in februari 1929

voor een bedrag van fl. 18.000,- eigenaar worden van het huis, de werkplaats, een tweede huis met erf en een derde huis met winkel daaraan grenzend aan de Stationsstraat. Het geheel kwam per 1 juni beschikbaar.

Opvallend is dat De Koning het volgende beding bij de verkoop

liet opnemen: *Indien bij de afbraak van de opstallen zeldzaamheden of geldwaarden zullen worden gevonden zal het Rijk daarop geen rechten laten gelden en zal het voordeel voor E. de Koning zijn. Er zijn ons geen berichten bekend dat er een schat is gevonden.*

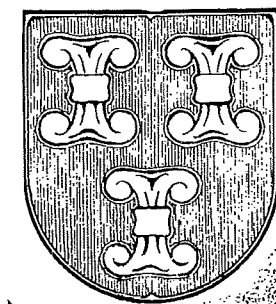
Op 27 april wordt het maken van de onderbouw en bovenbouw van de brug aanbesteed. Het werk werd aangenomen door NV Van Kooten's ijzerconstructie-werkplaatsen te Rotterdam. Hoewel er sprake van was dat deze elektrisch te bedienen zou zijn is dat toen niet gebeurd. De brug werd begin 1930 weer in gebruik genomen.

De gemeente heeft nog geprobeerd bij de provincie een schadevergoeding voor de brugwachter Van der Zeijden los te peuten. In de periode juli t/m oktober 1927 en 1928 waren de inkomsten van de brug gemiddeld fl. 39,-. In onze huidige ogen een luttel bedrag, maar de provincie kwam niet over de brug met de gevraagde vergoeding.

In de jaren '50 werd de brug nog met de hand gedraaid. De geleidingen naar de brug zijn van een onvermoede "schoonheid". De kenner ziet in het metselwerk de hand van de Amsterdamse school. Door het gebruik van verticaal aangebrachte bakstenen moest een brugpilaartje eerst getekend worden om goed uit te komen. Langs deze de bruggeleiding aan de kant van de chinees hing tot in recente tijden een dreg: een lange, met rode en witte blokken geschilderde staak waaraan een driekwart ronde haak zat. Deze dreg werd gebruikt om onverhoeds in het water geraakte personen in veiligheid te brengen.

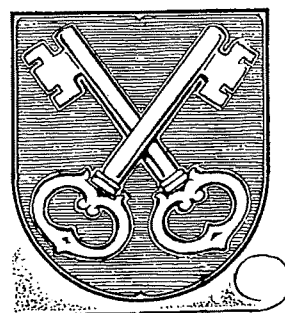
Hoe het verder ging

Op afbeeldingen uit het begin van de 20^e

ABCOUDE-BAAMBRUGGE

Wapen gemeente
Abcoude Baambrugge

ABCOUDE-PROOSTDIJ

Wapen gemeente
Abcoude Proostdij

eeuw zijn nog geen afsluithekkens of bomen te bekennen. Met de komst van het gemotoriseerde en snellere verkeer werd de noodzaak van afsluiting vanuit de veiligheid noodzakelijk.

Onbekend is wanneer deze afsluitbomen zijn aangebracht.

In augustus 1940 zien we op een ansichtkaart, gedateerd augustus 1940 voor het eerst een eenzijdige sluitboom aan de zijde van het Kerkplein. Dit was een uitvoering zoals die ook bij spoorwegovergangen werd toegepast. Dus met scharnierende hekstijlen die moesten voorkomen dat de jeugd onder de slagbomen zou doorkruipen.

De lange afsluitboom is dit jaar vervangen door 2 x 2 korte afsluitbomen. Dit ten gevolge van een nieuw veiligheidsvoorschrift dat voor alle bruggen in Nederland geldt. In het verleden kwam het ook in Abcoude voor dat haastige racefiets-gebruikers komende vanaf de Hoogstraat zich wel eens "te pletter" reden tegen het geopende brugdek.

De bovenbouw van de brug heeft het uitgehouden tot 1982. In dat jaar werd de balans verwijderd omdat de hameistijlen, de verticale staanders, moesten worden vernieuwd. Dit hield wel in dat de brug niet meer kon worden geopend en dat het scheepvaartverkeer door het Nauwe Gein was gestremd. Deze situatie zou tot begin 1987 duren! Toen werd de door de Grontmij NV te De Bilt gebouwde nieuwe bovenbouw in gebruik genomen.

Pas eind jaren '90 van de vorige eeuw is de Klapbrug gemotoriseerd en was spierballenstoom niet meer nodig.

Sinds de zomer van 1997 wordt de brug getooid door een aantal hangende bloembakken die zijn opgehangen door de firma Liefhebber. Deze bloembakken worden gesierd door felrode geraniums. In de herfst worden ze erafgenomen om na ijsheiligen weer

opgehangen te worden. Dankzij een vernuftig watervoerend systeem worden de planten voorzien van water. Voorwaar een lofwaardig burgerinitiatief dat navolging verdient.

Een helaas in onze tijd verdwenen detail vormden de gemeente-wapentjes van Abcoude Baambrugge die aan beide zijden van de brugarm waren aangebracht. Het zou een aardig gebaar naar het verleden zijn als deze wapentjes bij een komende onderhoudsbeurt weer zouden worden aangebracht. Maar dan aan de Kerkpleinzijde het wapen van Abcoude Proostdij en aan de Hoogstraatzijde dat van Abcoude Baambrugge. De brug lag immers op de waterscheiding tussen de twee oude gemeenten!

Het zou ten slotte te wensen zijn dat de brug weer een naambordje krijgt met Klapbrug. De weleens gebruikte naam Dorpsbrug is misleidend gezien het bovenstaande verhaal. De brug in het dorp Baambrugge heeft de officiële naam Dorpsbrug! Een is genoeg, twee is te veel.

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com

Bronnen: Groot Utrechts Plakkaatboek Dl 2 HUA Toegang 79 Commissaris des Konings. Notulen Raad en B&W van Abcoude Baambrugge en Abcoude Proostdij Knipselarchief VAR

Ambtenaren zijn niet corrupt maar willen wel een graantje meepikken

Ook in de 19^e eeuw zat het jonge startende ondernemers niet altijd mee. In januari 1864 kocht de uit Amsterdam afkomstige Hendricus Donatus Möllenkramer, zich ook schrijvende als Mollenkramer, het Nieuwe Logement in Abcoude. Latere generaties zullen deze horeca-gelegenheid aan de Amsterdamse straatweg kennen als het **Amsterdams Koffiehuis** en later **Restaurant Koekenbier**.

Genoemde 23-jarige Mollenkramer heeft na een bezoek van twee Rijksambtenaren die zijn voorraad sterke drank kwamen controleren, een boete van fl. 50,- opgelopen wegens belastingontduiking. (1)
Een voor die tijd fors bedrag.

Het rekwest naar Zijne Majesteit de Koning

Op 15 augustus 1864 richt Mollenkramer een verzoekschrift aan Koning Willem III. Hierin schrijft hij dat hij *met den 1^e mei in Abcoude het beroep van tapper heeft aanvaard zonder ooit vroeger dat beroep hebbende uitgeoefend en dat hij niet de minste kennis droeg*

welke formaliteiten de accijns op het gedestilleerd medebrengt.

Op 1 juni heeft de beurtschipper P. Brouwer, die ook wethouder was, een vaatje jenever inhoudende 39 kan (2), een bestelling uit Amsterdam, bij hem afgeleverd. De ontvanger was zich er niet van bewust dat hij bij de Gemeente-ontvanger hierover belasting had moeten betalen. Want *Dat de suppliant[verzoeker] geen voornemens had de aangifte dezer Gemeente te verzwijgen, want dan geenszins met den beurtschipper tevens wethouder deze sterke drank had doen aanvoeren.*

Hij begrijpt dat de wet moeten worden gehandhaafd maar *Dat suppliant echter geheel onschuldig, Uwe Majesteit eerbiedig smeekt door Hoogstdezelve op hem dat regt van Gratie worde toegepast en het alzo Uwe Majesteit te behagen moge, hem kwijtschelding der boete te willen verleen, is de bede.*

De Koning is niet gek

Mollenkramer heeft zich in zijn jeugdige overmoed waarschijnlijk niet gerealiseerd dat Zijne Majesteit ook de toedracht van de andere zijde wilde weten.

Dan blijkt dat Mollenkramer op 6 juli 1864 door de arrondissementrechtbank in Utrecht schuldig is verklaard aan *het wanbedrijf van ontduiking van plaatselijke belasting*.

In het geval dat de boete van fl. 50,-- na twee maanden niet is betaald zal de veroordeelde zeven dagen in het cachot moeten verblijven. De kosten van het rechtsgeding zijn sowieso voor zijn rekening. Het vaatje met inhoud wordt verbeurd verklaard ten behoeve van de gemeente Abcoude Proostdij.

Maar wat is er op 1 juni gebeurd?

De commiezen F.W. Stork en P.J.L. Haars van de Rijks Belastingen, gestationeerd te Loenen, hebben besloten Het Nieuwe Logement te bezoeken om de voorraad sterke drank te controleren. Daar treffen zij aan 67 kan jenever; 9 kan brandewijn; 1 kan rum en 6 kan² likeur. Alles keurig gedekt door kwitanties van leveranciers en betaling van de plaatselijke belasting.

Maar ook toen waren belastingspeurneuzen gepokt en gemazeld als ze het vermoeden van ontduiking hadden. Ze gingen naar de overbuurman Pieter Brouwer om daar de vrachtlijsten na te kijken. En zie: schipper Brouwer had onlangs nog 39,5 kan jenever aangevoerd uit Amsterdam. Deze leverantie ontbrak op het hierboven genoemde overzicht. Mollenkramer ontkende de ontvangst van de zending, maar verklaarde later dat hij de jenever had versneden en daarom dacht dat aangifte niet nodig was. Maar na wat aandringen viel hij door de mand en wees de beide beambten in *eene binnenkamer in een bedstede een verborgen fust, gemerkt M, aan tot dekking waarvan geen papieren konden worden getoond*.

Het was Zijne Majesteit wel duidelijk dat er geen gronden gevonden konden worden om gratie te verlenen. Eind oktober verzoecken Gedeputeerde Staten aan Burgemeester en Wethouders dhr. Mollenkramer te willen mededelen dat zijn verzoek is afgewezen.

Niet corrupt

Begin december ontvangen B&W van de eerder genoemde ambtenaren een verzoekschrift. Dat wij op den eersten junij 1864 eene bekeuring ingesteld tegen H.D. Mollenkramer, Logementhouder en Tapper te Abcoude Proostdij, welke door ons in overtreding is bevonden, met negen en dertig en een halve kan jenever, waarvoor hij door de Arrondissement Rechtbank te Utrecht, *de boete is opgelegd van vijftig gulden met met verbeurd verklaring van het gedestilleerd en fust*.

Zoo nemen wij, mitsdien beleefdelyk en eerbiedig de vrijheid Ued te verzoeken, voor de gemelde bekeuring, met eene gratificatie begunstigd te mogen worden. Hopende dit ons

verzoek op een gunstige wijze vereerd te zien.

Wie schetst onze hedendaagse verbazing dat de raad der gemeente Abcoude Proostdij in haar vergadering van 6 januari 1865 met eenparige stemmen heeft goed-

gevonden aan de beide requestanten te geven eene gratificatie van veertig gulden (zonder gevolgtrekking voor het vervolg). Ergo niet te beschouwen als precedent!

Zouden de heren leden van de raad zich tijdens de vergadering te goed hebben gedaan aan de in beslag genomen jenever?

1. De onderwijzer aan de lagere school in Abcoude verdiende fl. 300,-- per jaar!

2. Vanaf 1820 1 kan = 1 liter

Bronnen.

RHC Vecht & Venen. Ingekomen stukken gemeentebestuur Abc Pr Inv 679

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com

De naam van mijn straat

De Molenweg

Abcoude is al eeuwen lang een markant punt aan de transportverbinding tussen Amsterdam en Utrecht. In onze tijd vormen de twee torens al van verre een wenkend welkom: blij dat je weer terug bent.

In een verder verleden bepaalden, komende vanuit Utrecht, behalve de toren van de huidige Dorpskerk ook de korenmolen, de Eendracht en de Hulksbrug, het beeld.

Doorgaand verkeer maakte vooral gebruik van van het water; trekschuit en beurtveren voeren met regelmaat over de Angstel. De weg zal niet veel gebruikt zijn in de 17^e en 18^e eeuw. Deze was niet verhard en daardoor in de natte seizoenen bijna onbegaanbaar vanwege modder en spoorvorming. Voor de weg die van Abcoude naar Baambrugge voert, de huidige Molenweg, was er nog een probleem; aan de ene zijde was hij hoger dan aan de andere. Daarom kreeg de beheerder van de wagenweg, Van Dorssen, in 1705 opdracht de weg tussen de korenmolen en het Slot te verbeteren. Hij mocht twee schuiten met aarde weghalen *van de schans leggende aan de Nieuwersluys*. In oktober 1811 passeerde Napoleon Abcoude en Baambrugge. De kronkelige, modderige weg zal hem een doorn in het oog zijn geweest. Als militair begreep hij het belang van goede wegen voor het zo efficiënt mogelijk verplaatsen van troepen. In juni 1812 werd een begin gemaakt met het bestraten en reguleren van wat genoemd werd de Route Imperial nr. 2, ook wel

Keizerlijke straatweg.

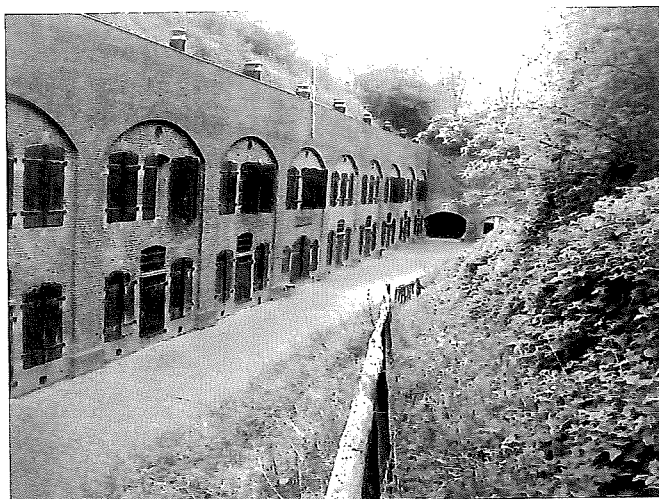
Het was de op één na belangrijkste rijksweg in het Franse Keizerrijk. Het was een directe doorgaande verbinding tussen Parijs en Amsterdam. Het werd een ca. acht meter brede weg met in het midden een steenstraat met keien en klinkers ter breedte van ca. vier meter. Daar waar de straatweg de waterwegen ontmoette liep ook nog het Zand- en Jaagpad aan de waterkant. Vanwege de paardentraction was deze niet verhard.

Hiermee werd de Molenweg, op de Hoogstraat na, de oudste bestrate weg in Abcoude. De "modderweg" was daarmee opgewaardeerd met de naam Rijksstraatweg.

Na het vertrek van de Fransen werd de Rijksweg omgedoopt in De Groote weg der 1^e klasse nr. 3. In 1928 werd de Rijksstraatweg tussen Utrecht en Amsterdam aangepast aan de eisen van het

Op de voorgrond de fortwachterswoning nr 18 gebouwd in 1886
Opname begin 20^e eeuw

De kazerne terrein van het Fort Abcoude 2013

De voormalige Genieloods, thans het Viscentrum Gehandicapten nr 19

toenemende gemotoriseerde verkeer. In Abcoude werd de breedte waar mogelijk vergroot tot zes meter. Er werden eveneens trottoirs aangelegd. In 1930 werd het gedeelte Rijksstraatweg tussen de Lange Coupure en de Hoogstraat omgedoopt in Molenweg. Zo werd de herinnering aan de in 1920 afgebroken korenmolen levendig gehouden.

Het Fort Abcoude, Molenweg 19

Het Fort is een van de belangrijkste groene en doorgaans stille locaties aan de rand van het dorp. In 1885 werd het als eerste fort in de Stelling van Amsterdam in gebruik genomen. Het was bij oplevering al verouderd. Tijdens de bouw hadden de Duitsers brisante granaten ontwikkeld die eerst door een laag zand heen gingen en daarna ontploften. En daar was ons van baksteen gebouwde fort niet tegen bestand. Het bakstenen kazernegebouw lag verscholen onder een dikke zandlaag die uit Hillegom en het Gooi afkomstig was.

De minister van Oorlog was vanwege deze nieuwe ontwikkelingen genoodzaakt een aangepaste strategie te bedenken. Deze bestond hierin dat het land niet meer vanuit de Forten zou worden verdedigd, maar vanuit het land daarvoor. Het Fort Abcoude kon de rol vervullen van kazerne voor soldaten en opslag van oorlogsmateriaal, zoals kanonnen en munitie. Deze rol zou het dan ook in de Eerste Wereldoorlog 1914-18 toebedeeld krijgen. Niet alleen in het fort, maar ook bij particulieren in het dorp werden soldaten gelegerd dan wel ingekwartierd.

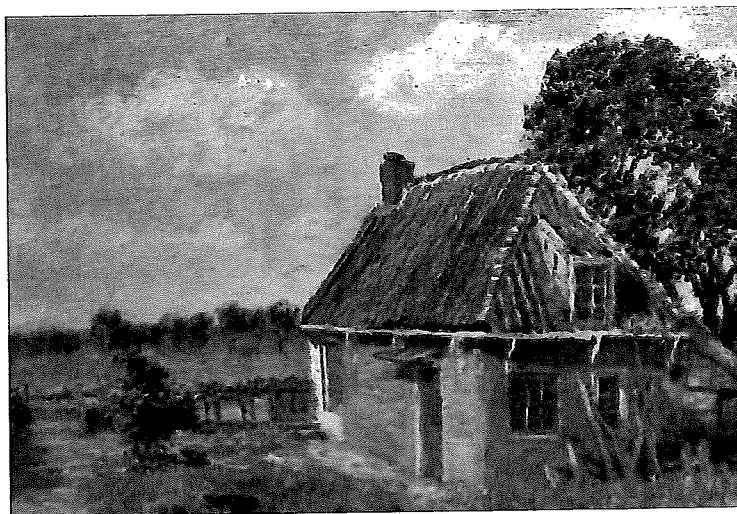
Van de groene oase was toen nog niet veel te zien: er stonden geen bomen of hoge struiken op de zandbult. Dat zou herkenning van verre alleen maar vergemakkelijken. Nee, het fort was begroeid met gras en aan de randen van de fortgracht stonden stekelige meidoornstruiken. Het gras werd kort gehouden door het te verpachten aan schapenhouders. De gemeente Abcoude Baambrugge en de inwoners van Abcoude waren niet blij geweest met de aanleg van het fort. De uitbreiding van het dorp richting Baambrugge werd geblokkeerd en men vreesde waardedaling van de huizen. Toch waren er ook voordelen voor de dorpingen. Vanaf begin 1900 had de IJclub toestemming van de minister

van Oorlog gekregen om de fortgracht te gebruiken als ijsbaan. Tot op heden wordt hiervan bij winters en vriezend weer nog met veel enthousiasme gebruik van gemaakt.

Na de Eerste Wereldoorlog heeft het Fort Abcoude eigenlijk een sluimerend en afgesloten leven geleid.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben er zich geen spannende taferelen in het fort afgespeeld. In 1951 werd de Kringenwet, die woningbouw in de nabije omgeving belemmerde, opgeschort en in 1959 verloor het fort zijn status als vestingwerk. Beide veranderingen hebben niet geleid tot uitbreiding van de bewoning richting Baambrugge.

Het fort was al geruime tijd ondergebracht bij de Dienst Domeinen van het Rijk. In 1989 werden het bezit en beheer overgedragen aan de gemeente Abcoude. Het beheer werd "uitbesteed" aan de leden van de Stichting Fort Abcoude. Deze koesteren het fort vanaf 1990 naar vermogen en "houden het in de gaten".

Met Molenkot geschilderd door Folkert Post (1880-1954)

Molenweg bij Abcoude.

De korenmolen in het begin van de 20^e eeuw

Vanaf 1966 is de op het zogenoemde buitenfort staande artillerieloods in beheer gekomen bij de Stichting Viscentrum gehandicapten Abcoude. Sindsdien is er een aantal speciale vissteigers aangelegd die zijn aangepast voor gebruik door gehandicapten. Van deze faciliteit wordt, vooral in de zomer, veel gebruik gemaakt door gehandicapten uit de wijde omgeving.

De gemeente Abcoude heeft enige malen in samenwerking met de Fortisten geprobeerd een zinvolle bestemming te vinden die ook nog de exploitatiekosten kon drukken. Dit is helaas niet gelukt.

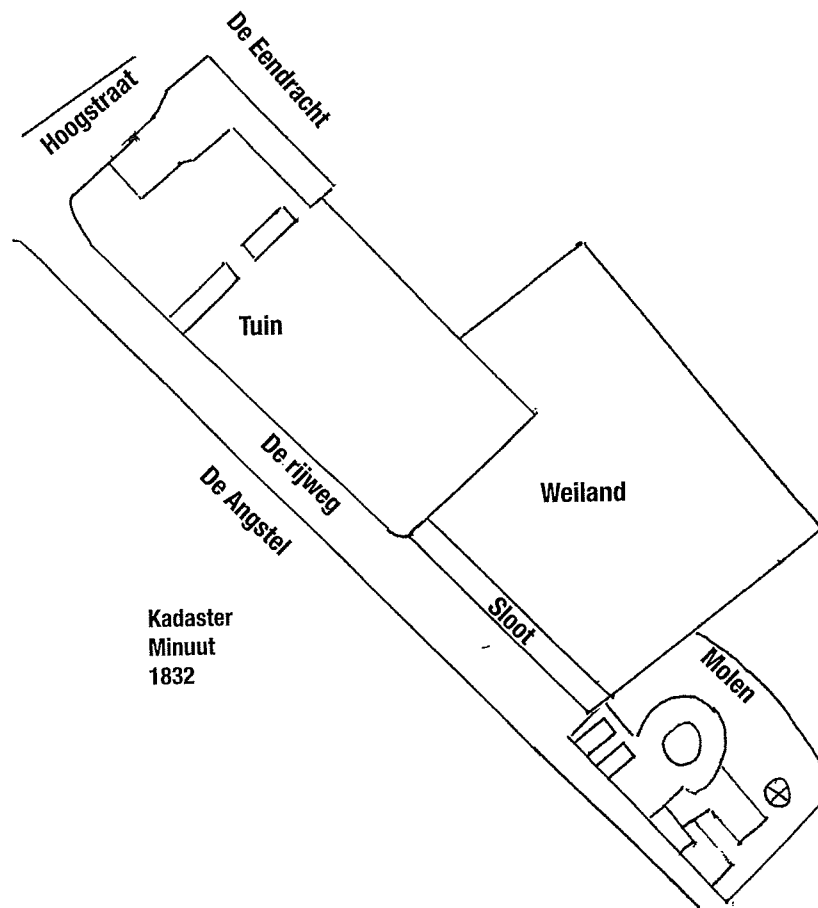
Het gevolg is geweest dat de gemeente het fort in 2006 heeft overgedragen aan Natuurmonumenten. In 2010 slaagde deze vereniging erin om een miljoenensubsidie bij de provincie Utrecht los te peuteren om de belangrijkste onderdelen van het complex te restaureren. Deze restauratie werd dit jaar afgerond. De toekomst van het fort wordt sterk beïnvloed door de huidige plannen om er een Wellnesscentrum op commerciële basis te vestigen. De vooruitzichten voor het aanblijven van het Fortdepot van de Historische Kring is daar ten nauwste mee verbonden.

De korenmolen

De korenmolen wordt al genoemd in 1465 als Joris Hendricxzn aan David van Bourgondië, bisschop van Utrecht, toestemming vraagt om een windmolen te mogen bouwen op een bestaande "berch".

Na de eerste vermelding van de (koren) molen vinden we lange tijd geen sporen meer van de molen. Pas in 1718 is er weer vermelding van de korenmolen. Rijk Hendriks van Alphen koopt dan een ¼ deel van de molen.

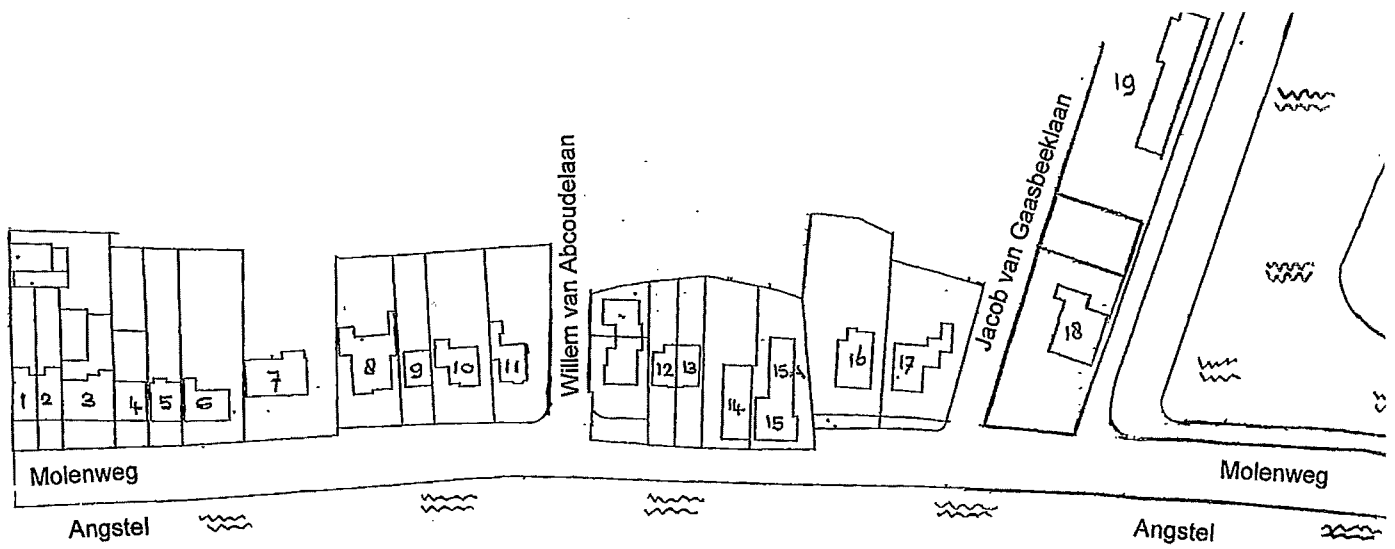
Een molen is eigenlijk een bijzonder soort machine. Gevolg is dat hij vanwege slijtage, gebrekkig onderhoud, en veelvuldige trillingen eerder vervangen moet worden dan normale statische gebouwen, zoals huizen en kerken. Vaak bereiken ze het einde van hun technische levensduur niet. Vanwege de hoogte en de afwezigheid van bliksemafleiders zijn ze gevoelig voor blikseminslag met de fatale gevolgen van brand en verwoesting. Of dit bij deze molen ook het geval is geweest, is ons niet bekend. Wel weten we dat de bestaande molen in 1753 werd vervangen door een nieuw exemplaar.

Het Molenkot; doorbraak Willem van Abcoude laan

In 1920 werd de korenmolen gesloopt. Bij deze molen stond een aantal schuurtjes. Eén bleef er tot 1961 staan. Dit oude gebouwtje was voor de oorlog al bekend als het Molenkot. Het woord kot is in Nederland niet officieel gangbaar. Van oorsprong betekent het een armoedige berging. En dat klopte dan ook wel.

Het stond op een ongelukkige plek. In 1949 werden de eerste huizen aan de Willem van Abcoude laan gebouwd. Een handicap van deze straat was dat er geen verbinding was met de Molenweg. Tussen het nog verharde gedeelte en de Molenweg lag een zandvlakte: een aantrekkelijke speelplaats voor kinderen, maar een bron van ongerustheid voor hun ouders. Spelende kinderen met water in de buurt vormt een ideale combinatie voor een leuk spel. De ouders waren nogal bezorgd voor ongelukken bij kinderen die naar de Angstel gingen om water voor hun spel te halen. In oktober 1955 richtte een twintigtal aanwonenden van genoemde laan een rekest tot de gemeente waarin zij op deze onveilige situatie wezen. De gemeente zat in een lastig parket. Notaris Ph. W. Timmer had het bouwval met bijhorende grond in 1936 gekocht met de bedoeling daar één of twee herenhuisen op te bouwen. In dat jaar was het uitbreidingsplan 't Markvelt van

Abcoude uitgebreid ter sprake gekomen. In deze plannen stonden de straten al aangegeven. In 1938 werd besloten een van deze straten, waar nog niet was gebouwd, de naam Willem van Abcoude laan te geven.

De oorlog zette alle uitbreidings- en bouwplannen in de ijskast. Maar in de jaren vijftig begon er geharrewar tussen de notaris en de gemeente. Het Molenkot belemmerde het doortrekken van de achterliggende straat. De gemeente probeerde het perceel te kopen, maar men kon het niet eens worden over de prijs en de voorwaarden. De gemeente startte in 1957 een onteigeningsprocedure. Deze verliep niet vlotjes. Nog in 1960 moesten B&W de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid vragen hoe het toch zat met het in februari 1958 ingezonden onteigeningsvoorstel.

De onteigening ging uiteindelijk niet door. Notaris Timmer overleed op 8 mei 1958 in Hilversum. Zijn weduwe verkocht het Molenkot met het bijbehorende stuk grond in 1961 aan de firma Van de Herik & Vis te Abcoude. Deze makelaars en aannemer ruilen in 1962 het Molenkot voor een strookje grond elders met de gemeente en dan staat niets meer het doortrekken van de Willem van Abcoude laan in de weg. Na afbraak van het Molenkot blijken er in juli 1963 al twee nieuwe woningen op het perceel te staan, waarvan Willem van Abcoude laan 2b op de hoek, de naam het Molenkot droeg. Helaas is deze historische naam recent van de gevel verdwenen.

De overige bebouwing van de Molenweg

Het weiland vanaf de Eendracht tot aan de molen behoorde tot 1885 in zijn geheel bij de Eendracht. In dat jaar kwam de toenmalige eigenaar van de Eendracht, Evers, in financiële nood en hij begon in 1885 kavels te verkopen.

De nieuwe eigenaren moesten bij de bouw van woningen er wel rekening mee houden dat er tussen de Rijksstraatweg en hun bouw kavels een

sloot liep. De gebouwde huizen moesten allemaal voorzien worden van een bruggetje over deze sloot. Ook was er een aantal eigenaren die een zogenoemde wasstoep tegenover hun pand in de Angstel aanlegden.

Bij de beschrijving van de diverse panden worden de huidige huisnummers gebruikt en worden ze chronologisch behandeld.

nr. 7

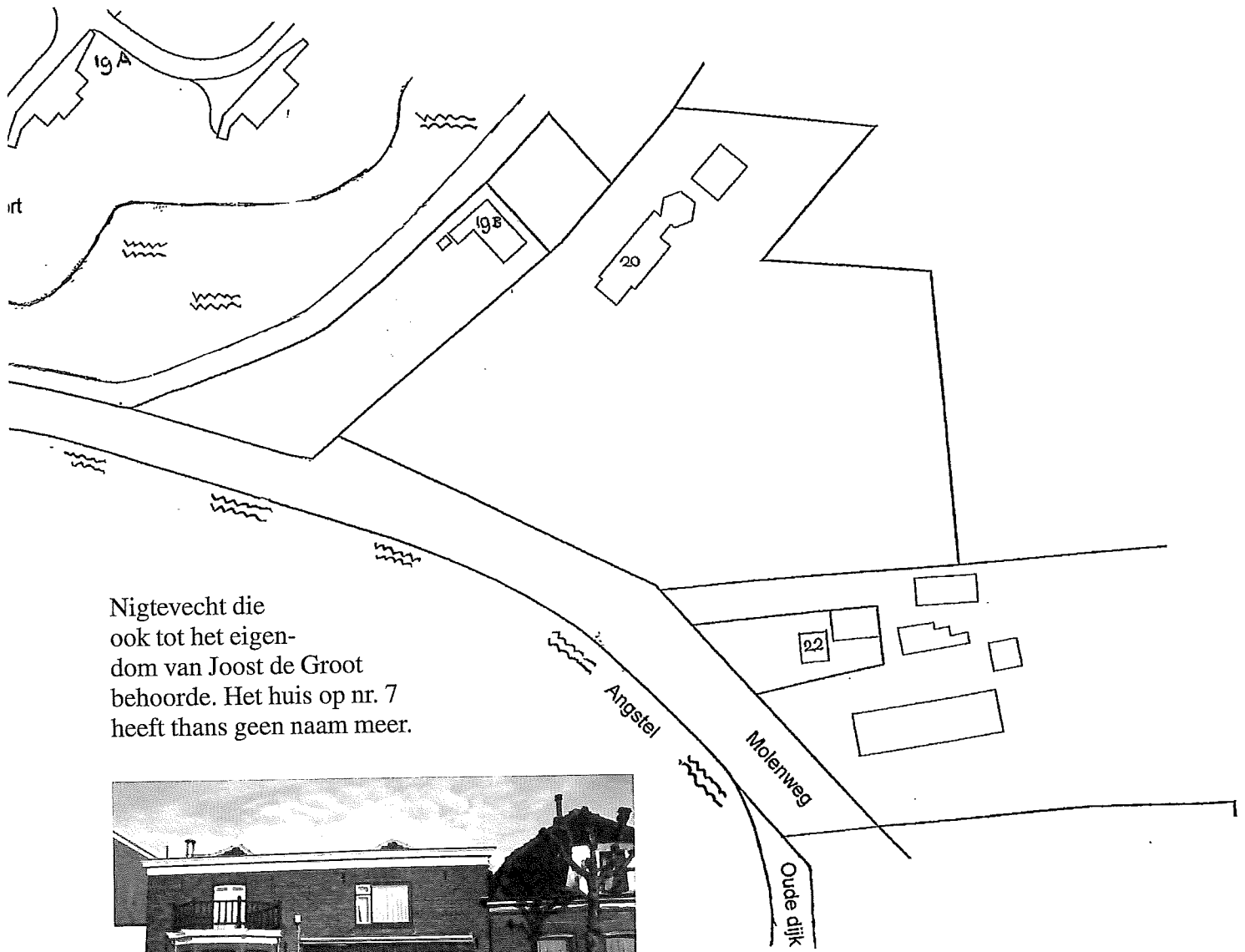
In 1885 verkocht logementhouder Evers het eerste kavel aan Johannes Henricus Galavazi, een behanger uit Amsterdam. Deze ging voortvarend aan de gang. Op een memoriesteentje in de voorgevel staat:

07-10-1885 Die op God vertrouwt, heeft wel gebouwd. De eerste stenen gelegd door M.E. Galavazi geb. van Beek, L.J. Galavazi en H.A. Galavazi

Het betreft hier zijn twee zonen en zijn schoondochter.

Vanaf 1903 heeft het huis de naam Susanna, genoemd naar de in 1901 geboren dochter Susanna Elisabeth van de toenmalige eigenaar en bewoner Christoph Fredrik Jonkhart.

Als het huis Susanna in 1941 in het bezit komt van Joost de Groot schrijft men over de villa die thans Vredelust heet. Deze naam is waarschijnlijk ontleend aan de boerderij Vredelust in

Nigtevecht die ook tot het eigendom van Joost de Groot behoorde. Het huis op nr. 7 heeft thans geen naam meer.

Nrs. 3 t/m 6

Dit rijtje woningen werd in 1888 gebouwd.

nr. 3

De eerste eigenaar was Hendrik Jacobse van de Wilt (1824-1890). Zijn dochter Paulina Marie van de Wilt trouwde met de wagenmaker Bernardus Johannes Gerritsen. Vanaf 1925 was hier de kolenhandel van W.H. Ruizendaal gevestigd. De invoering van het aardgas in Nederland veroorzaakte een terugloop in de kolenhandel. De firma W.H. Ruizendaal was inmiddels uitgebreid met een loodgietersbedrijf.

Het was dus niet verrassend dat zij in 1967 een winkel in sanitaire artikelen openden. Vanaf 1985 kon men nog een paar jaar de schoenenwinkel Trend op dit adres aantreffen.

1999 zou een belangrijk jaar voor het pand worden. Mevr. L.B.M. Kieft en partner R.T. J. Leenders waren in 1995 eigenaar van het pand

geworden en besloten de gevel weer in de oude toestand terug te brengen. Dit was zo goed gelukt dat de gemeente besloot hun in 1999 de eerste Monumenten Stimuleringsprijs van de gemeente Abcoude toe te kennen. Het schildje met de blauw-wit en rode kleuren met het jaartal 1999 op de voorgevel herinnert hier aan.

nr. 4

werd gebouwd op speculatie door investeerders van buiten Abcoude. De eerste bewoners waren

Hendrik Kruijswijk, een gepensioneerde met zijn echtgenote, die acht jaar later vertrok naar Broek in Waterland. In 1979 zou de bovenverdieping van dit pand geheel uitbranden door een kortsluiting. De familie Havekotte en de inwonende commensaal moesten tijdelijk verhuizen.

nr. 5

De eerste eigenaar en bewoner van dit huis was de regionaal bekende kunstschilder Jan Kwinckelenberg (1832-1908). Hij zou in 1904 vertrekken naar Nigtevecht en daar vier jaar later overlijden. Niet lang daarna betrok Christiaan Kochheim (1866-1942) met echtgenote de woning die hij later ook zou kopen. Hij was de machinist van de eerste elektrische centrale in Abcoude. Deze ging in 1919 op in de Provinciale Utrechtsche Electriciteits Maatschappij (PUEM). Kochheim zou daar chef worden met standplaats Abcoude. Later zelfs incasseerder en meteropnemer PUEM. Onze huidige burgervader is nu de bewoner.

nr. 6

In de voorgevel van dit huis zit een memoriesteen waarop staat dat de eerste steen werd gelegd door Cornelis van Harten, acht jaar oud, op 18 april 1888. Deze Cornelis was een zoon van Klazina van Leeuwen die in 1890 zou hertrouwen met Marten Hoogenhout, boterhandelaar. Het bijzondere van dit pand is dat het sindsdien in de familie

is gebleven. Momenteel wordt het "Hoogenhout erfgoed" gekoesterd door Marten Hoogenhout, de achterkleinzoon van bovengenoemde Marten.

nrs. 1 en 2

Het zal zeventien jaar duren voordat er weer wordt gebouwd aan de Molenweg.

In 1904 wordt het dan nog open terrein naast de Eendracht gekocht door Nicolaas Cobelens, bouwkundige te Schoten en Simon Everardus van der Heijden, timmerman te

Haarlem. Zij hadden al een bouwvergunning van de gemeente op zak om op het perceel een dubbele villa onder een dak te mogen bouwen.

Op 3 mei 1905 huurt de eerste bewoner, H.B.G.M. Smelt, een koopman in tabak uit Amsterdam, het pand nr. 1. Een week later wordt pand nr. 2 verhuurd aan J.H. Geldermans, wijnhandelaar uit Amsterdam.

De beide woningen waren op speculatie gebouwd. Eerst drie jaar later konden de bouwers een koper voor de panden vinden.

De dubbele villa wijkt wat bouwstijl sterk af van de bestaande bebouwing. De nieuwe tijd breekt door. Art Nouveau elementen worden toegepast bij de entrees en boven de vensters op de eerste verdieping. Een wat merkwaardig stijlelement vormen de kantelen op de voorgevel. Helaas zijn die bij nr. 1 verdwenen. De erkers aan de voorzijde zijn ook iets nieuws voor de Molenweg. Opvallend is dat het huis nr. 1 wel drie verschillende namen heeft gehad. In 1909 Johanna in 1920 Wilhelmina en in 1928 Viktoria. Het huis nr. 2 kwam met de naam Francina niet verder dan één naam. De namen zijn nu al geruime tijd verdwenen en geheel vergeten.

Nr. 8

Deze woning werd getekend door architect

G. van Walbeek uit Baambrugge en in 1927 betrokken door de bouwheer Cornelis Hoogervorst (1859-1954). In onze tijd draagt het huis de naam Zonnehoek.

Nr. 9.

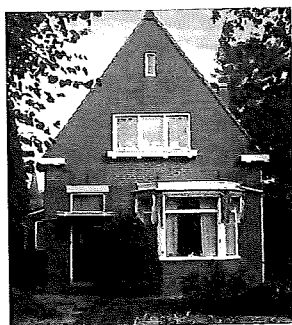
Ook dit huis wordt gebouwd in opdracht van eerder genoemde Cornelis Hoogervorst. De eerste bewoner in 1927 is bankbediende Rijk Griffioen met gezin. Daarna betreft Willem Wijnen, een

tuinman, met gezin de woning. Wijnen is ook een bekende bij de vrijwillige brandweer van Abcoude. Vanaf 1986 mogen Wim van Teeseling en echtgenote zich de gelukkige eigenaars van het huis genaamd Helios noemen.

nrs.12 en 13

Deze woningen werden gebouwd op de plek waar de afgebroken korenmolen heeft gestaan. De twee woningen onder één dak zijn gebouwd in 1927. De bouwheren waren Maarten Berkhof uit Ouder Amstel en Blankensteijn uit Amsterdam. De eerste zou met zijn familie nr. 12 betrekken; nr. 13 werd door de familie Blankenstein bewoond.

nr. 11

In februari 1930 kon de bouwheer en verzekeringsagent Theo J.J. Gielissen met zijn familie dit pand als eerste bewoner betrekken. In de bouwvergunning was opgenomen dat dit gebeurde onder de voorwaarde dat

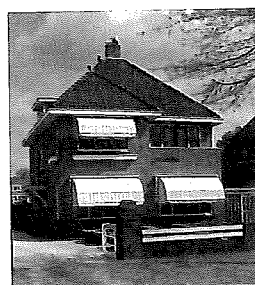
het pand zou worden aangesloten op de waterleiding die in die tijd in het dorp werd aangelegd.

Later zou hier de weduwe Hiletje Griffioen-Loenen met haar zoon Jan Griffioen gaan wonen.

nr. 17

Op de hoek van de Van Gaesbeeklaan en de Molenweg staat een karakteristiek pand dat in 1930 werd betrokken door bouwheer Michel Anton van Hees. Deze was directeur van de in 1921 in Abcoude gestarte autobus-onderneming "Van Hees en van den Wijngaard". Architect H. Korringa uit Haarlem was de ontwerper. Voorwaarde in de bouwvergunning was het aansluiten op de waterleiding waarvan de aanleg in het jaar daarvoor was gestart. Begin jaren veertig werd het gekocht door C.H. Wesselink, de directeur van de Chemisch Reinigingsfabriek Motex aan de Abcoudermeer.

nr. 16 Angselhof

Deze jaren in de jaren dertig stijl gebouwde villa werd in 1932 opgeleverd. De eerste bewoner en bouwheer was Cornelis Oudhof, een koopman uit Amsterdam. Mogelijk heeft hij de naam Amstel

aan het pand gegeven. Later kreeg het de naam de Angstel. In 1957 werd het gekocht door Norbert Loeb. Hij was de eerste voorzitter van de Historische Kring Abcoude-Baambrugge (1983-1990). Zijn leven eindigde plotseling door een val van een trap in zijn huis. Tijdens zijn leven kreeg het huis de naam Angselhof.

nr. 10

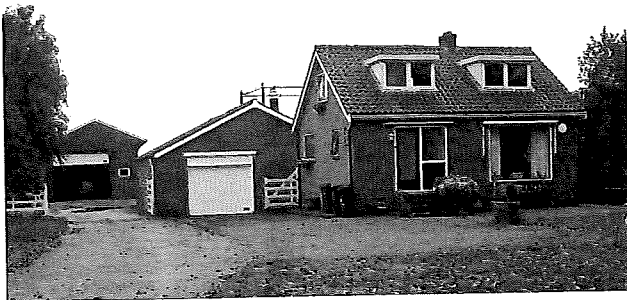
Dit huis werd in 1932 gebouwd voor de eerste veearts die zich in Abcoude vestigde. Marinus Nagel (1899-1967) gaf de opdracht aan G. van Walbeek te

Baambrugge. Nagel was veearts in Abcoude van 1928 tot 1964. Het huis dat nu wordt bewoond door de familie P.A.M. Woorts heeft de naam Eigen Haard.

nr. 20

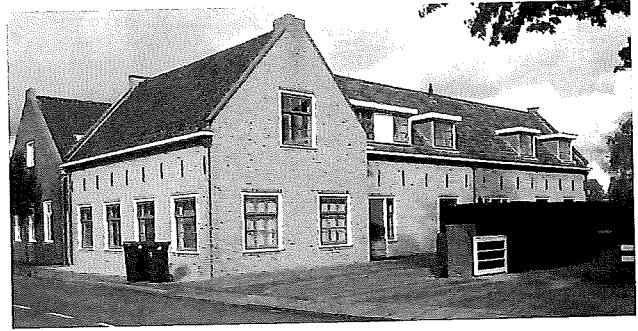
Hier staat een boerderij die in 1956 werd gebouwd, gedeeltelijk met al eerder gebruikte bakstenen, door de familie Van Lint. De vrijgezelle broers Anton en Bertus hebben hier ruim dertig jaar geboerd. De woning wordt nu verhuurd aan particulieren. Het omliggende land heeft nog steeds een agrarische bestemming.

nr. 22

De laatste bebouwing aan het einde van de Molenweg betreft een boerenbedrijf. In 1963 werd ruim zeven hectare weiland, water en kade door J.D. Soddeman Keute verkocht aan G.J. Koperdraad, een veehouder en veehandelaar uit Weesperkarspel.

Elf jaar later werd het perceel gepacht door veehouder Piet Pouw. Deze kocht het in 1974 en bouwde in dat jaar het pand dat er nu nog staat. Sinds een jaar of acht runt zijn zoon Marcel Pouw het veebedrijf. Bij de oprit naar de boerderij treft men het schildje aan van de vereniging VechtVallei. Hiermede commiteert het bedrijf zich met agrarisch natuurbeheer zoals het behoud van de aanwezige natuurwaarden.

nr. 15 + 15a

Een modern huis dat in 1999 gereedkwam. Het staat op de plaats waar daarvoor een oud vervallen huis stond dat tot het complex van de korenmolens behoorde. Het oude pandje moet omstreeks 1875 zijn gebouwd nadat een brand zijn voorganger had verwoest.

nr. 14

Een modern huis dat in 2010 nieuw werd opgeleverd. Evenals nr. 15 staat het op de plaats waar een oud vervallen huis stond.

nr. 19b

Jarenlang is dit het terrein geweest waar Rijkswaterstaat de voorraden zand en zout voor de gladheidbestrijding had opgeslagen. In 2006 vond de Abcouder Jeu de Boules club hier haar nieuwe onderkomen met buiten- en binnenbanen en een sportkantine.

nr. 21

Dit is een lege plek in de bebouwing.

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com

Bronnen: HUA Toegang 37 inv. 1
RHC Vecht en Venen:
Gemeente DRV
Notarieel archief Abcoude
Brievenboek Burgemeester Abcoude-
Baambrugge.

Het kunstwerk van ... *Vlucht van Hein Kocken*

Het beeld *Vlucht* van Hein Kocken heeft onlangs een nieuwe plaats gekregen en dat voor de derde maal binnen de gemeente.

Vlucht kwam in 1980 naar Abcoude toen Eugène de By de voormalige burgemeesterswoning Binnenrust betrok. Hij had het beeld een jaar tevoren bij Kunsthandel Van Voorst van Beest in Den Haag gekocht en plaatste het in de tuin van Binnenrust. Toen De By in 1994 uit Abcoude vertrok, schonk hij het beeld aan de Gemeente. Na enig overleg – men dacht aanvankelijk aan het Hugo de Vriespark – kwam het voor het gemeentehuis te staan. Na de fusie met De Ronde Venen verloor het gemeentehuis zijn functie. Tijdens de

restauratiewerkzaamheden aan het voormalige gemeentehuis raakte de sokkel beschadigd, maar gelukkig kon er een nieuwe komen. Men besloot toen dat het beter was het beeld een andere plek te geven. Zo kreeg het op 28 april 2014 zijn huidige, mijns inziens veel mooiere plaats, daar waar de Des Tombeweg en Koppeldijk elkaar ontmoeten.

“Overigens vind ik dat iedere beschouwer zijn eigen beeld mag vormen, dus eigenlijk heb ik al iets teveel gezegd”, zo besluit Kocken zijn beschouwing over het door hem gemaakte beeld voor het Belastingkantoor in Leeuwarden. Maar in zijn galerie in Leeuwarden wilde hij wel ver-

De nieuwe standplaats van Vlucht

tellen over zijn opleiding, zijn strijd om het bestaan als kunstenaar, en zijn huidige werkzaamheden, voornamelijk als schilder. Hein Kocken werd geboren in 1945 in Utrecht.

Met kunst kwam hij in contact door zijn grootvader, H.L.D. Kocken (1882-1955), die glazenier was. Talloze katholieke kerken bewaren nog glas-in-loodramen van diens hand. Zijn eerste opleiding kreeg Hein Kocken in Amsterdam aan de Rijks Normalschool, de huidige Gerrit Rietveld Academie. Daarna werd hij toegelaten tot de Rijksakademie van Beeldende Kunsten, waar hij les kreeg van onder anderen Piet Esser en Theresia van der Pant. Na twee jaar verliet hij de academie: de opleiding bekelde hem.

In 1969 verhuist hij naar Friesland: Amsterdam werd hem te vol, ook wat kunstenaars betreft.

Algauw krijgt hij opdrachten voor monumentaal werk, bijvoorbeeld voor het Belastingkantoor in Leeuwarden. Hij experimenteerde toen met carrosserie-techniek in staal of messing: plaatmateriaal werd in grote stukken in vorm geslagen, en uiteindelijk aaneengesmeed. Deze techniek, waarbij het beeld als het ware van onderaf groeit, paste hij ook toe in het in 1977 ontstane beeld *Vlucht*. Afgezien van

het feit dat deze techniek goedkoper is dan het gieten in brons, is het grote voordeel dat de beelden door de kunstenaar geheel zelf konden worden uitgevoerd.

De vroegere standplaats van Vlucht voor het voormalig gemeentehuis van Abcoude

Grote verwantschap heeft *Vlucht* met het gelijknamige beeld dat in Leeuwarden staat en met *Ganzentrek* in Ferwerd. Hoewel hij afkeurig is van titels voor non-figuratief werk geeft de kunstenaar hier wellicht iets prijs van zijn karakter.

Kockens technisch vernuft kwam hem te pas toen in de jaren '80 de mogelijkheden voor het bestaan als kunstenaar moeilijk werden. Hij stopte met beeldhouwen en vond werk in de scheepsbouw, waar hij interieurs voor schepen ontwierp en uitvoerde. Later breidde hij dit uit naar het (re)stylen van woninginrichtingen.

Maar in 2000 pakte hij zijn bestaan als kunstenaar weer op. Hij maakt weer klein plastic, en hij schildert, voornamelijk in opdracht.

Marijke Carasso-Kok

Bronnen: Website Hein Kocken; Wikipedia; Eugène de By en Gay Jannette Walen

Ontvangt u uw uitnodigen voor de ALV, de lezingen en de excursie nog niet per mail? Geef uw mailadres door aan:
wtimmer1@cs.com
